

SLOVENSKA POSLANICA igralke MAJE KUNŠIČ

Tole je zgodba o letu življenja. O letu upanja, ustvarjanja in vztrajnosti. O letu, ko se zaveš, da ni vse samoumevno in da se je potrebno in vredno boriti za obstoj umetnosti. Ker je bistvenega pomena za našo družbo. Ves čas se dotika meja in le z njihovim dotikanjem si lahko odpremo poti do novih spoznanj.

Pred letom dni je bilo vse drugače. Potem je svet naenkrat vrglo s tečajev. In prav v tistem trenutku se začne moja zgodba.

Prvega marca leta 2020 se je skupina približno dvajsetih ljudi z vseh koncev Evrope (Španije, Norveške, Danske, Estonije, Francije in Slovenije) srečala na Lofotskih otokih. Natančneje, v mali ribiški vasici Stamsund, kjer ni praktično ničesar. Je trgovina, je gostilna, sta mraz in led. Ampak tam je tudi gledališče. Figurteateret i Nordland, ki ponuja prostor in vso tehnično podporo za nove gledališke stvaritve.

Tam naj bi ostali pet tednov v popolni izolaciji. Izolacija. Beseda, ki je kasneje žal tako zelo zaznamovala čas, takrat pa nam je pomenila razkošje. Odmik od drvečega sveta, v mir, v dobre delovne razmere, brez motenj. Človek se lahko res osredotoči samo na delo, saj ni ničesar, kar bi preusmerjalo pozornost. Odpravili smo se na posebno potovanje. Pa ne samo v geografskem pomenu, šli smo na pot ustvarjanja nove predstave, polni optimizma in upanja.

Lutkovno gledališče Ljubljana je s Compagnie Plexus Polaire stopilo v koprodukcijo predstave Moby Dick, Hermana Melvilla, pod režijsko taktirko Yngvild Aspeli. Obetali sta se nam premiera na prestižnem festival v Avignonu v juliju in velika turneja po Evropi.

Zdelo se je sanjsko. Potem je prišla korona in naše sanje so se zelo kmalu začele drobiti. Enajstega marca, ko je bila razglašena pandemija, se je vse skupaj zdelo kot neka vzporedna realnost, kot da se nas ne tiče, kot da ni res ...

Vse skupaj je postajalo vedno bolj resno, ko je Norveška počasi začela zapirati letališča in so se naše možnosti za odhod domov zmanjševale iz dneva v dan. A vseeno smo vztrajali ... polni stisk in strahov, a to, da smo lahko ustvarjali od jutra do večera, nas je reševalo, združevalo, nas zdravilo, nam dajalo moč. Hoteli smo nadaljevati in dokončati predstavo.

Nekega večera smo sedeli v eni izmed ribiških hiš in med snežnim viharjem je zmanjkalo elektrike. V tistem trenutku smo dojeli, da smo se znašli v naši zgodbi, da plujemo na ladji sredi oceana, tokovi nas vlečejo na vse strani in norost kapitana Ahaba, s katero se ukvarjamo, je postala naša realnost.

In v tistem trenutku nas je postalo strah. Po štirih tednih se odločimo in predčasno zapustimo našo ladjo ... Maske, rokavice in razkužilna sredstva so že zdavnaj razprodani, tako da si v delavnici gledališča zašijemo maske in se s kepo v grlu usedemo v kombi, ki nas odpelje na letališče. Po štirih tednih in grozljivo praznih letališčih pristanem v Zagrebu, kjer me sredi noči taksi pripelje do meje. Naprej moram peš. Počutim se, kot da sem v vojni. Še nedavno prečkanje meja kot za šalo je postal le še oddaljen spomin.

Naše sanje so strte ... ne vemo, ali bomo lahko dokončali začeto delo. Vsak na svojem koncu Evrope si ližemo rane. Naenkrat se leto priložnosti spremeni v leto stisk in strahov in v trenutku, ko ne moreš več nadaljevati s svojim delom, ugotoviš, da ne veš več, kdo si.

A se pobereš in vztrajaš. Ker to leto ni samo leto zamujenih priložnosti, ampak je tudi leto vztrajnosti!

Ko se je zdelo, da je najhujše za nami, se avgusta spet snidemo v Reimsu, v Franciji, in takoj za tem na sedemtedenski rezidenci na severu Norveške, v mestu Mo i Rana. Tam v strogih sanitarnih razmerah dokončamo predstavo in devetega oktobra nam uspe odigrati premiero in nekaj ponovitev pred okrnjenim številom gledalcev. Odleže nam. Uspelo nam je! Čez nekaj dni nas čaka še francoska premiera, in to na avignonskem festivalu!

Vmes se za štiri dni odpravimo domov. Pri nas se stanje spet zaostruje, gledališča se ponovno zapirajo. Strah spet lomasti po vseh celicah mojega organizma. Ko pridemo v Avignon, tam naletimo na popoln kolaps. Dva člana ekipe sta pozitivna in vsi moramo ostati v izolaciji, ker smo bili v stiku z njima. Izolacija v mali sobi sredi Avignona namesto igranja na enem izmed najpomembnejših festivalov v Evropi, ki naj bi pomenilo vrhunec kariere. Festival je kasneje odpovedan, saj tudi Francija razglasi ponovno zaprtje javnega življenja. Mi pa se spet s težavo vrnemo vsak na svoj konec. Preveva nas obup. Kar naenkrat se ukvarjamo z logistiko potovanj, z zaprtimi mejami, karantenami, stalno spreminjajočimi se razmerami, z nejasno prihodnostjo, brez jasnih odgovorov. Ukvarjamo se s sanitarnimi protokoli in koronatesti.

Delamo nove načrte in jih potem spreminjamo. Spet novi načrti in spet odpovedi. Soočeni s sistemi in razmišljanji, ki ne ustrezajo naši realnosti. Najhuje pa je spoznanje, da se naš poklic ne zdi potreben, pomemben. In prisiljeni smo se vprašati, ali je res, da je kultura elitističen in nepomemben del naše družbe. Lahko bi vse skupaj odpovedali. Lahko bi čakali, da bo vsega konec, in se šele takrat spet začeli postavljati na noge. A ne! Vemo, da se je treba boriti, da je treba vztrajati, še posebej zato, ker je zdaj čas, ko se umetnost postavlja na stranski tir, in nočemo privoliti v to. To, kar počnemo, ima smisel! Le da se moramo prilagoditi, marsikaj spremeniti, delati drugače, ampak ne smemo obupati!

Kljub temu da se zdi, kot da plujemo proti toku oziroma kot da smo en sam človek proti besneči nevihti, čutimo, da smo del nečesa večjega od nas samih.

V začetku decembra nam v Reimsu uspe odigrati interno premiero za naše lutkarske kolege, čeprav so gledališča še zaprta. Nadaljujemo v Strasbourgu, v Noisielu in Besançonu, samo za kolege.

Zdaj se nam zdi, da je že čas, da se morje malo umiri, in v pomlad zremo z optimizmom, čeprav so predstave v marcu in tudi v začetku aprila odpovedane. Šestdesetim doslej odpovedanim ponovitvam navkljub se počutimo srečne, da nam je v teh razmerah predstavo sploh uspelo dokončati. Za nas je to mali čudež. Za njim pa stoji trdo delo vseh – na odru in za njim. Zdaj čakamo samo še na občinstvo.

Ali kot je napisala Yngvild Aspeli: »Poskušali smo zajeti ocean, a v času korone moramo postati ocean in se prepustiti toku.«

Ali z besedami Hermana Melvilla kot glavnim vodilom v letu korone: »Poskušam vse stvari, dosežem, kar lahko.«

To leto me je z vsemi preizkušnjami okrepilo in me utrdilo v prepričanju, da je naše poslanstvo zelo pomembno, zato vsem nam ob našem prazniku želim, naj naš duh ne klone, saj se bo nevihta prej ali slej podela. Valovi se bodo umirili, oblaki se bodo dvignili in nad nami bo modro nebo!

